

Jesaja 55

Jesaja 55 is een schitterend hoofdstuk, het slot van wat veel uitleggers aanduiden als **Deutero Jesaja** (de hoofdstukken 40–55). Dat deel weerspiegelt waarschijnlijk de situatie tegen het einde van de Babylonische ballingschap of rond de eerste fase van de terugkeer. Binnen dit tweede deel van Jesaja verschuift de horizon van oordeel (H. 1-39) naar troost, herstel en terugkeer.

Voor wie is de boodschap bedoeld?

De eerste geadresseerden zijn een door ballingschap getekende Judaische/Israëlitische gemeenschap: mensen met herinneringen aan verlies, schaarste, ontheemding en vernedering. Tegelijk wordt de kring meteen verbreed: de oproep geldt voor **“allen die dorst hebben”** en in vers 5 komen ook **de volken** in beeld.

De boodschap is bijzonder uitnodigend, mede door de herhaling van enkele basiswerkwoorden: “kom”, “luister”, “zoek” en “keer terug”.

Structuur

(1) Verzen 1–5: ruimhartige uitnodiging tot water, wijn, melk en brood zonder geld; leven door te luisteren; het “eeuwige verbond” met een verwijzing naar David;

(2) Verzen 6–9: oproep om de HEER te zoeken, de goddeloze weg te verlaten en terug te keren naar de HEER. Hier wordt ook de tegenstelling benadrukt tussen menselijke en goddelijke “wegen” en “gedachten”.

(3) Verzen 10–11: vergelijking met regen en sneeuw; zo werkt Gods woord en brengt vruchtbaarheid.

(4) Verzen 12–13: uittocht en terugkeer naar huis in vreugde en vrede; de schepping zelf deelt in het herstel.

1. Een (ver)nieuw(d) verbond (1-3)

1Hierheen! Hier is water, voor ieder die dorst heeft. Kom, ook al heb je geen geld. Koop hier je voedsel en eet. Kom, koop voedsel zonder geld, koop wijn en melk zonder betaling. 2Waarom geld betalen voor iets dat geen brood is, je loon besteden aan wat niet verzadigen kan? Luister aandachtig naar mij, en je zult ruimschoots te eten hebben en genieten van een overvloedig maal. 3Leen mij je oor en kom bij mij, luister, en je zult leven. Ik sluit met jullie een eeuwigdurend verbond, als bevestiging van mijn liefde voor David.

De eerste verzen zijn een ruimhartige doch dringende uitnodiging. Verschillende elementen springen in het oog:

- De boodschap is gericht aan wie ‘dorst heeft’, d.w.z. al wie nood en behoefte voelt.
- Wat God aanbiedt is verfrissend, lavend, voedend, vreugde schenkend (wijn).
- Iedereen mag komen, ook al heb je niets te bieden. Het is dus helemaal geen zaak van verdienen of niet verdienen: het wordt ruimhartig geschonken. Je hoeft dus niet ‘rijk te zijn en zonder gebrek’ (Openb. 3 - Laodicea).
- De mogelijkheid is reëel dat mensen zich inzetten of uitputten voor wat niet voedt of verzadigt.
- Luister naar ‘MIJ’ / leen mij je oor / luister (3x) wordt verbonden met verzadigd worden, genieten, léven.
- Dit alles kadert in de belofte van een (ver)nieuw(d) verbond als bevestiging van Gods liefde

Samen overleggen

- Wat kan die **‘dorst’** concreet betekenen in ons leven, in onze tijd en maatschappij?
- Vind je het verfrissende, lavende, voedende, vreugde schenkende terug in je leven, je geloofsbeleving, je kerkbeleving? Hoe of wanneer ervaar je dat?
- Wat zegt deze tekst over **genade en verdienste**? Welk **Godsbeeld** wordt hier geschetst?
- Wat kan **‘betalen voor wat geen brood is, voor wat niet kan verzadigen’** concreet betekenen voor mensen vandaag? En voor gelovigen? Welke zaken krijgen soms teveel aandacht?
- Wat verzadigt wel? Wat helpt om **waarlijk te ‘genieten’**?

2. Zoek de HEER (6-9)

„Zoek de HEER nu hij zich laat vinden, roep hem terwijl hij nabij is. „Laat de goddeloze zijn (slechte) weg verlaten, laat de onrechtvaardige zijn (snode) plannen herzien. Laat hij terugkeren naar de HEER, die zich over hem zal ontfermen; laat hij terugkeren naar onze God, die hem ruimhartig zal vergeven. „(Want) mijn plannen (gedachten) zijn niet jullie plannen (gedachten), en jullie wegen zijn niet mijn wegen – spreekt de HEER. „Want zo hoog als de hemel is boven de aarde, zo ver gaan mijn wegen jullie wegen te boven, en mijn plannen (gedachten) jullie plannen (gedachten).

Deze verzen beginnen met een urgente aansporing om de HEER te zoeken en hem te aanroepen. De HEER zoeken en vinden is niet enkel een innerlijk (of zelfs mystiek) gevoel, maar hangt samen met ‘terugkeren’ tot hem. Het werkwoord SHUV, terugkeren, ligt aan de basis van TESHUVA, bekering. Dit krijgt een concrete invulling in vers 7:

- **je weg verlaten:** ‘DEREG - weg’ duidt op concreet gedrag en handelen. Impliciet is dit een uitnodiging om terug te keren naar de TORAH, die ook vaak DEREG - weg genoemd wordt (zie bv. Deut 5:33).
- **je plannen / gedachten verlaten (of herzien):** de basisbetekenis van het Hebreeuwse woord is breed: gedachte, plan, bedoeling, ontwerp, voornemen, soms zelfs list of beraamd plan. Het gaat dus om meer dan gewoon vluchtige gedachten, maar om wat iemand beraamt, wil en in zijn denken uitwerkt. Een oproep tot verandering van denkpatronen en innerlijke drijfveren die iemands gedrag en handelingen sturen.

NOTA: “Zoek de HEER nu (terwijl) hij zich laat vinden...” Dit hoeft niet te betekenen dat God eigenlijk onvindbaar is en slechts af en toe bereikbaar is. In het leven (van een individu / van een gemeenschap) zijn er echter wel opportuniteiten, kansen, gunstige tijden die je kunt aangrijpen of negeren. Dat gold destijds voor Israël: een terugkeer uit ballingschap en een wederopbouw van de (nieuwe) maatschappij werd mogelijk, dus konden ze maar best de kans aangrijpen om dat goed aan te pakken met de hulp van de TORAH (Gods WEG).

Het einde van vers 7 geeft een extra duwtje in de rug om ‘terug te keren’ en een slechte weg en slechte gedachten te verlaten

- **God wil zich ‘ontfermen’:** dit Hebreeuwse werkwoord komt van het woord voor ‘baarmoeder’ en wijst op tedere liefde.
- **hij wil ruimhartig (NBV) / veelvuldig (NBG) vergeven.** Voor de Israëlieten was dit belangrijk: algemeen nam men aan dat de ballingschap er gekomen was omwille van hun zonde en ontrouw.

De verzen 8 en 9 worden mijns inziens vaak fout gebruikt. Meestal worden ze aangehaald om aan te geven hoe anders, meer verheven, onvatbaar en niet te begrijpen God is met ons ‘beperkt verstand’. Dan is de conclusie: je moet niet proberen te begrijpen, aanvaard het gewoon. Het woordje ‘WANT’ (2x) geeft echter aan dat dit ‘anders’ zijn in de eerste plaats slaat op zijn bereidheid tot liefde (ontferming) en vergeving. Waar mensen vaak rekenen in termen van verdienen of niet verdienen, wederdienst, terugbetaling of genoegdoening is Gods hart zoveel ruimer. Denk dus niet over God zoals je over mensen denkt; hij vergeeft royaler dan wij, mensen, doen. Zijn denken en doen is verrassender dan we denken, en veel heilzamer dan ons denken en doen.

- **Verlaten, loslaten, herzien, veranderen...** Wat zou dit concreet kunnen zijn?
- **Welke gedachten en innerlijke patronen** sturen ons soms weg van God? Anderzijds: hoe kun je, heel concreet, een manier van denken ontwikkelen die je helpt om mooi en goed in het leven te staan?
- **Wat betekent het concreet ‘de HEER te zoeken’?** En ‘terugkeren’? Terugkeren naar wie of wat?
- **Welk Godsbeeld** wordt geschetst in deze verzen? Wat doet dit jou?
- Heb jij al bepaalde situaties ervaren als opportuniteiten of kansen om een positieve verandering te bewerken? Heb je die gegrepen, of zijn ze soms ook onbenut voorbijgegaan?
- **Wat doet het jou dat God vooral anders (en verhevener) is m.b.t. vergeving en genade?** Hoe moeilijk of makkelijk is het om te geloven in vergeving?
- **De ‘slechten’ worden niet uitgeroed: God biedt vergeving aan en roept op tot verandering. Reactie?**

3. Gods Woord (10-11)

Zoals regen of sneeuw neerdaalt uit de hemel en daarheen niet terugkeert zonder eerst de aarde te doordrenken, haar te bevruchten en te laten gedijen, zodat er zaad is om te zaaien en brood om te eten – ¹¹zo geldt dit ook voor het woord dat voortkomt uit mijn mond: het keert niet vruchteloos naar mij terug, niet zonder eerst te doen wat ik wil en te volbrengen (doen slagen, doen lukken) wat ik gebied. Hier vinden we opnieuw het idee van verfrissing die ook in de beginverzen aanwezig was (fris water). Gods woord: verfrissend, leven gevend, vruchtbaar makend, verzadigend. Het laat mooie dingen ontkiemen.

Je kunt er voluit op vertrouwen: Gods woord keert niet leeg terug, maar werkt uit wat God wil en slaagt in de opdracht waarvoor het bedoeld en gezonden is. In de directe context betekent “het woord” Gods betrouwbare belofte van herstel, vergeving, verbond en terugkeer. **Het woord doet wat het zegt.** Gods woord is dus meer dan gewoon mededeling of informatie.

Samen overleggen

- Heb jij al het **deugddoende, verfrissende, vruchtbare van Gods Woord** gezien of zelf ervaren? Kun je hiervan getuigen? Heb je ook al momenten ervaren waar het Woord eerder dor lijkt?
- Wat kan Gods woord laten ‘**ontkiemen**’ in mensen, in gemeenschappen van mensen?
- Dient Gods woord in jouw beleving (en in dat van je geloofsgemeenschap) vooral om **informatie** te krijgen, of om **positieve verandering** te bewerken? Hoe ga jij hiermee om?
- Welke link zie je tussen het drievoudig **luisteren** in verzen 1-3 en Gods woord in verzen 10-11? Wat betekent **waarlijk luisteren**?

4. Vreugde om het herstel (12-13)

¹²Vol vreugde zullen jullie uittrekken en in vrede zul je huiswaarts keren. Bergen en heuvels zullen je juichend begroeten, en alle bomen zullen in de handen klappen. ¹³Doornstruiken maken plaats voor cipressen, distels voor mirtenstruiken. Zo zal de HEER zich roem verwerven, het is een eeuwig en onvergankelijk teken.

Voor Israël destijds was dit een heel opwindend en vreugdevol vooruitzicht. Het is alsof de hele schepping deelde in heil en herstel. Merk op dat juist dat herstel, die vreugde en vrede God tot eer (lett.: naam) strekken.

Nota

Cipressen, altijd groene bomen hoog ten hemel reikend. Dit beeld kan heel suggestief zijn naar mensen toe: mensen die niet laag bij de grond kruipen in stekelig negativisme of frustratie, schuld of banaliteit, maar rechtop, in volle zonlicht.

Mirte heerlijk geurend, een deugddoend parfum verspreidend. Een schitterend beeld!

Samen overleggen

- **Vreugde en vrede...** Ervaar je dit? Verlang je daarnaar? Hoe kan dit werkelijkheid worden?
- Waar is volgens jou **herstel** (verandering, bijsturing) nodig om echt vreugde en vrede te hebben (als mens / als gelovige)?
- Welke “**doornstruiken**” en “**distels**” en ‘**dor landschap**’ zien wij vandaag in mensenlevens, kerken of samenlevingen?
- “Jullie **zullen** uittrekken.” . In het Hebreeuws bestaat er eigenlijk geen toekomstige tijd. Wel onvoltooide tijd. Dit geeft aan dat **iets nu begint en blijft duren**. God begint nu, en beetje bij beetje draagt dat vrucht. Reactie?